

Kära jämtar och härjedalingar!

Nu när hösten övergår i vinter och julen nalkas, hoppas jag att ni har tid att avvara ett par timmar på eftermiddagen lördagen vid andra advent, dels för att umgås över ett traditionellt julfika, men framför allt för att lyssna på en ung talangfull flicka från Strömsund, som spelar fiol på ett helt underbart sätt. Tips om denna duktiga violinist kom från en av våra medlemmar, som var med när Elin fick Bror Hjorth-stipendiet. Tack för det! Om det finns fler som har något förslag/önskemål om vad ni vill höra så framför gärna det till oss i styrelsen. Vi är intresserade av era åsikter. Kanske finns det någon, som kan tänka sig att bidra själv med

någoting?

En helt annan sak: Det är dags att börja fundera över vem som ska få Gillets hembygdsstipendium 2015. Enligt tidigare styrelsebeslut kommer en kandidat bara upp till nominering 2 gånger i rad. D.v.s. de, som redan varit kandidater 2 gånger utan att bli valda, måste nomineras om för att kunna kandidera för 2015. Det betyder att vi inte har några kandidater kvar från 2014 års nomineringstillfälle. Så fundera över lämpliga kandidater och nominera gärna om! Sista datum för att inkomma med förslag till kandidat är 1 mars enligt statuterna, så än finns det tid att fundera.

Eva

Mer om jämtländska fotbollsarenor

Så hade vi då, d.v.s. undertecknad, min Jämtlands-stårsa, och Dick besökt Häggenås och dokumenterat Tigervallen, se reportaget i förra Avisen. I seriesystemet spelar Häggenås damlag i division 3 medan herrlaget spelar betydligt längre ner i seriesystemet, i division 6.

I division 6 herrar Jämtland spelar även en annan förening, nämligen Norra Lits IF. Norra Lits IF spelar sina hemmamatcher på **Ringsta IP** som vi nu helt plötsligt råkade på under vår färd västerut efter besöket i Häggenås. Närmare bestämt i byarna Ringsta och Kallsta. Ringsta IP vackert beläget i jordbruksbygden med samlingsnamnet Norra Lit. Idrottsplatsen visade sig vara en riktig pärla. Välskött och med en fantastisk gräsmatta.

R
i
n
g
s
t
a
I
P

Föreningen bildades 1931 och en av höjdpunkterna i föreningens fotbollshistoria är matchen 1950 mot då allsvenska klubben IFK Norrköping med Arne Hegerfors som kommentator. Norra Lits IF spelade då i division 4.

Offerdalshägna

Västerut, västerut. Mot Offerdal och ! Javisst ska vi nu till arenan **Offerdalshägna**. Som ligger i orten/byn Jämtlands Änge och är hemma-arena för fotbollslaget Offerdals IF. På herrsidan spelar man i år i division 4 Jämtland-Härjedalen tillsammans med lag som Alsens IF, OP IF, Hede IK, Tandsbyns FK, Stuguns BK m fl. Ett riktigt getingbo med andra ord. Ligger precis i mitten av tabellen. På damsidan har Offerdals IF i år ett flick-lag (F02-04) spelandes i division 6 flickor.

Lars Nordell

Det är vi som styr och ställer i Gillet:

Ordförande Eva Hjelm (327291), eva.m.hjelm@telia.com **Vice ordförande** Stefan Halvarsson (468065), stefan.halvarsson@skatteverket.se **Sekreterare** Stefan Halvarsson **Skattmästare** Bengt Hjelm (327291), bengt.hjelm@telia.com **Gillevärdar** Elisabet Eriksson (429616), 018429616@bredband.net, Gertrud Nordell (429330), gertrud.nordell@telia.com **Bibliotekarie** Stellan Karlsson (525270), stellan.karlsson@tele2.se **Redaktör och hemsidaansvarig** Jan Enger (323240), jan@enger.se

Hemsida: www.jhgille.se e-post: info@jhgille.se Plusgiro: 39 30 09-6

Surströmmingskalaset den 19 september 2014

Centralt beläget har vi Pensionisternas hus på Storgatan i Upsala. Det ligger bekvämt och bra till för många Gillets inom stadens tullar boende medlemmar. Om det komfortabla läget är anledningen må vara osagt; dock kan det bidra, ty vid rubricerade kalas sprängdes alla tidigare deltagargränser, i och med att omtrent sjuttioalet personer var på plats. Med hänsyn till lokalens spatiösa limitation var det nästan i mesta laget.

Sålunda blev det en smula trångt om manöverutrymmet. Men med sedvanligt gott humör var trevnaden likväl på topp, när de närvarande efter inlett mångtande bokade sig till årets särklassigt populäraste etablissement i Gillets regi, den jätta fisken med alla därtill konventionella tillbehör som tunnbröd och en myckenhet god ost, allt till valfritt smakliga drycker, tillverkade av exempelvis malt eller annat destillat.

Någon föreläsare var inte inviterad. Deltagarna fick sålunda roa sig själva, vilket kan bedömas ha lyckats på bästa sätt. Härtill bidrog inte minst Gillets ordförande emeritus **Ando Sundelin** genom att föredömligt leda de unisona matsupvisorna.

Ett annat inslag var den traditionella gissnings- och frågetävlingen på jamska, med diverse utslagsfrågor om historia och geografi inom våra hemprovinser i republiken Jamtland. Frågorna må ha varit knepiga, dock var resultaten i den gruppvisa tävlingen genomgående goda, vad jamskan anbelangar. Det kan vara så, att *orlboks*studierna häri har tilltagit, inte minst efter redaktörens för Avisen **Jan Enger** förnämliga initiativ att i medlemsbladet konstruera ett korsord med översättning av svensk vokabulär till jamska.

Men utslagsfrågorna var svåra, det medges (och så ska det ju också vara). Svaren på dessa kommer här, på mångas begäran, enligt följande.

Fråga 1 Ett näs ut i en sjö kalls *Bjelken*. Svar: a) det ligger i Juvuln, b) i Kalls socken c) Fale Burman beskrev näset i ”Jämtlands vägar. Dagboksanteckningar från 1791”. Rätt svar alltså 1791.

Fråga 2 1912 byttes i en Sveg närbelägen by den mindre folkskolan ut mot folkskola med småskola. Vilken by avses? Svar: Ytterberg (En bok om Sveg och Härjedalen, Nils Bromé, s. 209)

Fråga 3 Översätt *duurr*. Svar: Slösa, rumla, festa, kalasa (här gavs ledtråden ”ligger nära till hands, i härstädesvarande lokal”)

Fråga 4 Mellan Kövra och Börtnan har ett antal fäbodor varit i bruk. Placera dem i rätt ordning, från Kövra räknat (här anges de i alfabetisk ordning: Fittjebuan, Galåbuan, Landsombuan, Långbuan, Svedjebuan). Rätt ordning = Svedjebuan – Landsombuan – Fittjebuan – Långbuan – Galåbuan. Ett lag klarade faktiskt uppgiften.

Fråga 5 Översätt te jamska: värdesätta = ? Svar: eksmer, estimer, estemer

Fråga 6 Ange hur hög Mittåkläppen är (m över havet). Svar: 1212 m.

I övrigt förevar lotteritomboladragning med idel högvinster (inklusive en och annan surströmmingsburk), detta efter medlemmarnas generösa donationer.

Stefan Halvarsson

Flera bilder finns på hemsidan www.jhgille.se

En koloni i Vemdalen

Uppfostringsanstalt, gröna-vågen-utopi eller ett kommunistiskt idealsamhälle? Döm själv!

Alkoholiserade män från urbana miljöer skulle genom arbete på myrarna, både *få ödemarker att blomstra som en lilja* och viktigast, hitta rätt balans i livet. Bakom projektet stod pastorn och nykterhetsmannen **Eric E:son Hammar**, som hade en vision:

"Kroppen måste frigöras från sviterna av alkoholmissbruk genom stark ämnesomsättning, friskt svett drivande arbete ute i naturen samt riklig och sund kost".

Floda Arbetarkoloni i Vemdalen startades år 1908 av Eric E:son Hammar, som vi mötte i Avisens (nr 2 2014) artikel om Härjedalens landskapsblommor. Syftet med att förlägga den i Vemdalen var att människorna inte skulle vara frestade; med närmaste järnvägsstation i Sveg, ca. 70 km bort, såg läget idealiskt ut.

Idén med arbetarkolonier kom framförallt från Tyskland där ett flertal kolonier grundats från 1880-talet och framåt. De syftade till att ge arbetslösa sysselsättning och ett anständigare liv.

På Floda uppfördes flera byggnader och tre separata torp. Där kunde en del kolonister bo med sina familjer. De var först tvungna att bevisa att de hade ändrats och kunde ta hand om sig själva och sina familjer.

Tanken var att kolonin skulle vara självförsörjande, och det speglades i byggnaderna och jobben som fanns. Där fanns till exempel smeder, snickare, bokbindare, skomakare, målare, etc. Ingångslönen var 20 öre i timmen, slutlönen ca 40 öre. Arbetstiden var minst 200 timmar per månad. Det blev en slant över sedan inackorderingsavgiften (helpension!) 1,25 kronor per dag var betald.

Kolonisterna hade tillgång till fri medicin och sjukvård. Floda hade även sin egen församlingssal och pastor. Självtändigheten sträckte sig så långt att man hade sin egen valuta som bara gällde inom själva kolonin. Det var för att belöna arbetarna, och de kunde så köpa saker inom kolonin. När Floda Koloni var som störst så hade den ca. 50 innevånare.

Även om arbetet på Floda var mycket effektivt, var det nästan omöjligt att ha ett helt självständigt samhälle. Man var tvungen att försöka få tag på extra pengar från staten och privata bidragsgivare. Försäljning av knappar och vykort med landskapsblommotiv var en sådan inkomstkälla. Ekonomin var dock svår, och kolonin tvingades att stänga dörrarna 1922. En anledning var brist på pengar; en annan anledning var utvidgningen av järnvägsnätet med linjen från Sveg till Hede som gick rakt genom Floda koloni.

*Frimärken märkta
Floda
Arbetarkoloni*

Därefter har *Floda Gård* använts av bl.a. Birka Folkhögskola och som ålderdomshem.

I flera år har nu Floda Gård varit ett pensionat där man kunde hyra rum eller en hel timmerstuga. Skidåkning på vintrarna lockade, men även många aktiviteter som utövas på andra årstider; hästridning, björnsafari, kanot eller strövtåg i Vemdalens sköna natur.

Nu är dock Floda gård ute för försäljning! Kanske något för en återvändande härjedaling.

Jan Enger

Visste du att

- ...Jämtlands län har 11390 öar med en total strandlängd på 3345 km?
- ...Östersund hade 6866 invånare år 1900?
- ...i Jormli uppmätts rikets högsta månadsnederbörd, 429 mm i januari 1989?
- ...Jämtlands län har 550 bilar per 1000 innevånare, medan Uppsala län har 435 bilar?
- ...41% av småhusen i Jämtland är fritidshus?
- ...värmerekordet för Jämtland är 34,0 °C, uppmätt i Bölestrand 30 juni 1947?
- ...Bölestrand också har köldrekordet. -45,8 °C, noterat 6 januari 1950?
- ...den förste landshövdingen i Jämtland var Carl Hård af Segerstad?
- ...i Jämtlands län säljs 18 kg kväve per hektar utnyttjad åker?
- ...den disponibla inkomsten per innevånare i Jämtland år 2011 var 165 000 kr?
- ...kommunalskatten i Östersund är 33,22 kr men 32,00 i Uppsala?
- ...Jämtlands län 2013 hade drygt 2,4 milj övernattningar på hotell, camping mm jämfört med Uppsala läns drygt 1 milj?
- ...tidningen Jul i Jämtland gavs ut åren 1936 till 2009?

*Jämtar och Hjärjedalingar i Uppsala med omnejd
hälsas välkomna till*

Förjulskaffe

*i Kaplansgården, Gamla Uppsala, lördag den 6 december
2014 kl 14.00*

*Flin Jonsson från Strömsund, Bror Hjorts folkmusikstipendiat
år 2013, kommer att spela för oss*

Glögg och kaffe med tillbehör till en kostnad av 80 kr

Buss nr 2, 110, 115 tar dig till Kaplansgården.

*Anmälan senast 1 december till Elisabet Friksson,
gillevard@jhgille.se eller tel. 42 96 16*